Praktinės įžvalgos apie aktualias DSS problemines sritis, dėl kurių tikslas "Nulis (0) NA darbe" - vis dar misija neįmanoma

Lietuvos ir Vokietijos UAB TUVLITA Konsultavimo padalinio direktorius **Raimedas Burba**

Pagrindinės pranešimo temos

Ką daryti praktinėje veikloje, kad misija *„NA lygu 0“* taptų įmanoma?

- → Pagrindinės prielaidos, būtinos diegiant efektyvią nelaimingų atsitikimų įmonėje prevencijos sistemą
  - → Tinkamas atsakomybių delegavimas ir atsakingų asmenų mokymo būdai
    - → Kaip dirbame toliau po „Pavojingų darbų“ sąrašo panaikinimo? Didesnę riziką keliančių darbų organizavimo ypatumai
      - → Rizikos vertinimo metodikos, kurios įgalina pokytį link saugesnių darbo sąlygų
        - → Darbuotojų saugaus elgesio skatinimo būdai

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Pagrindinės prielaidos, būtinos diegiant efektyvią NA įmonėje prevencijos sistemą

Teisės aktų reikalavimų įgyvendinimas

Atsakomybių delegavimas ir vidinė kontrolė

NA prevencija

Rizikos vertinimas ir stebėsena, saugios darbo aplinkos kūrimas

Saugi elgsena, DSS kultūros diegimas

Tradicinės DSS sritys:

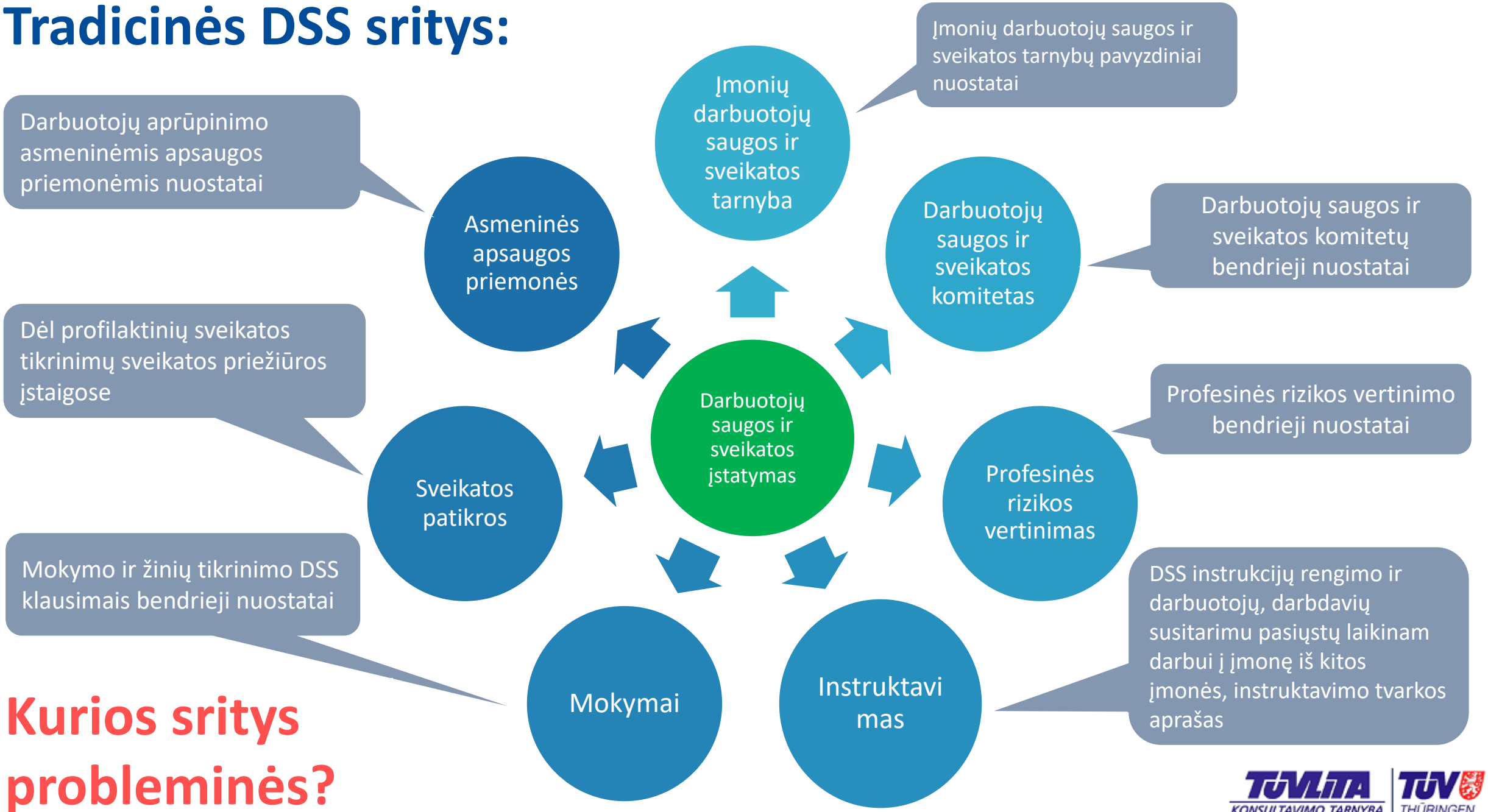

Kurios sritys probleminės?

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Atsakomybės už konkrečias funkcijas:

Darbuotojų saugos ir sveikatos instruktavimas darbo vietoje

DSS tarnybos funkcijų vykdymas

Supažindinimas su įrenginių gamintojo naudojimo instrukcijomis

Atsakingas už mokymų organizavimą

Darbuotojų sveikatos tikrinimo grafiko sudarymas ir darbuotojų sveikatos patikrų organizavimas

Darbdavio įgaliotieji asmenys (padalinių vadovai)

Atsakingas už pirmos pagalbos suteikimą

Atsakingas už pirmos pagalbos rinkinių periodinę patikrą

Atsakingas už profesinės rizikos vertinimo įmonėje organizavimą ir nuolatinę stebėseną

Atsakingas už darbuotojų supažindinimą su darbo tvarkos taisyklėmis

Atsakingas už darbuotojų darbo grafikų sudarymą

Atsakingas už darbuotojų supažindinimą su profesinės rizikos vertinimo rezultatais

Atsakingas už supažindinimą su nušalinimo nuo darbo dėl neblaivumo tvarka

Atsakingas už saugaus eismo organizavimą

Atsakingas už periodinę gesintuvų priežiūrą ir gesinimo įrangos patikrų organizavimą

Atsakingas už rangovinių organizacijų ir laikinųjų darbuotojų saugų darbą

Atsakingas už AAP išdavimą ir apskaitą (kortelių pildymą)

Atsakingas už nuolatinę įrenginių priežiūrą (priežiūros meistras)

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

DSS sritys ir jų įtaka į NA prevenciją *(subjektyvus vertinimas)*

Sritis	„+“ prieš VDI	Apsaugo darbdavį po NA	Apsaugo darbuotoją nuo NA
Atsakomybių delegavimas	★★☆	★★★	★☆☆
Mokymas	★☆☆	★★★	★★★
Instruktavimas	★☆☆	★★★	★★☆
Sveikatos patikra	★☆☆	★★★	★☆☆
PRV	★★☆	★★★	★☆☆
Įrenginių sauga	★☆☆	★★☆	★★★
AAP	★★☆	★★★	★★★
Saugos ženklai	★☆☆	★★☆	★★★
Saugaus elgesio skatinimas	☆☆☆	★☆☆	★★★

Atsakomybių delegavimas

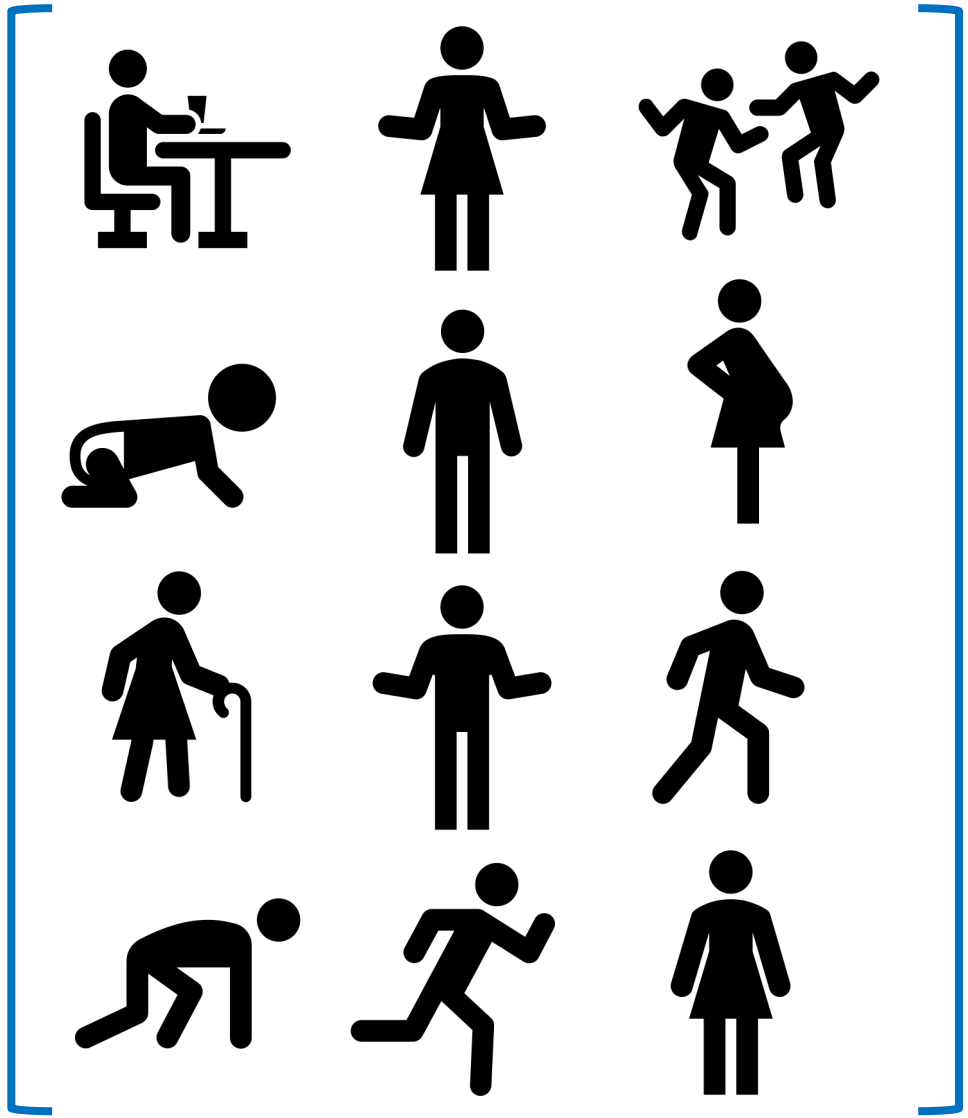

Kiekvienas įmonės darbuotojas turi turėti tiesioginį vadovą, kuriam deleguota darbdavio atsakomybė **rūpintis** pavaldžių darbuotojų sauga ir sveikata + **vykdyti** DSS reikalavimų laikymosi kontrolę.

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Kas yra DSS kontrolės vykdytojai?

DSS SPECIALISTAS

DSS specialistas savo kompetencijos ribose turi teisę (įmonės vadovo ar jo įgalioto asmens pavedimu) įpareigoti padalinių vadovus pašalinti DSS teisės aktų pažeidimus

Padalinių vadovai yra atsakingi už nustatytų pažeidimų šalinimą ir prevencinių priemonių planų įgyvendinimą. Jei pažeidimų pašalinti savo jėgomis negali, apie tai privalo informuoti įmonės vadovą.

PADALINIŲ VADOVAI

Kontrolės vykdytojai gali siūlyti įmonės vadovui taikyti drausminio poveikio priemones įmonės darbuotojams, kurie savo veiksmais ar neveikimu pažeidžia įmonės DSS norminių teisės aktų reikalavimus

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Atsakingų asmenų mokymo peripetijos (1)

LR DSS įstatymo (toliau – Įstatymas) 26 straipsnio 2 dalyje reglamentuota, kad įmonės atskiro struktūrinio padalinio, esančio kitoje negu įmonė teritorijoje ar vietovėje, vadovo, kuris darbdaviui atstovaujančio asmens **pavedimu ir jo kontroliuojamas įgyvendina reikiamas priemones, kad tokiame įmonės padalinyje sudarytų saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas,** žinios iš DSS srities tikrinamos tokia pat tvarka kaip darbdaviui atstovaujančio asmens.

- **Kur kyla problemos praktikoje?**
- **Kiek turime „kreivai“ apmokytų padalinių vadovų?**
- **Koks tokių padalinio vadovų teisinis statusas/ teismų praktika?**

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Atsakingų asmenų mokymo peripetijos (2)

- Įstatyme sąvokų „atskiras struktūrinis padalinys“ bei „kita negu įmonė teritorija“ **apibrėžimai nepateikiami.**
- Šios **sąvokos neapibrėžtos** ir kituose Lietuvos Respublikos įmonių/įstaigų teisinę formą, steigimą bei veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose.
- CK reglamentuojamos 2 juridinių asmenų struktūrinių padalinių formos – **filialas ir atstovybė.**

Juridinio asmens filialas yra struktūrinis juridinio asmens padalinys, turintis savo buveinę ir atliekantis visas arba dalį juridinio asmens funkcijų (CK 2.53 straipsnio 1 dalis). Juridinio asmens filialas veikia pagal juridinio asmens patvirtintus nuostatus (CK 2.54 straipsnio 1 dalis)

Juridinio asmens atstovybė yra juridinio asmens padalinys, turintis savo buveinę ir turintis teisę atstovauti juridinio asmens interesams ir juos ginti, sudaryti sandorius bei atlikti kitus veiksmus juridinio asmens vardu

Atsakingų asmenų mokymo peripetijos (3)

REZIUME:

Apibendrinant aukščiau išdėstytas teisės aktų nuostatas, teiktina išvada, kad, tokia pati kaip darbdaviui atstovaujančio asmens žinių patikrinimo tvarka (pagal Darbdaviui, darbdaviui atstovaujančio asmens švietimo DSS klausimais programą) **privaloma tik tų įmonių atskirų struktūrinių padalinių, kurių**

A) veikla vykdoma vadovaujantis patvirtintais atitinkamus tam įgaliojimus turinčių subjektų įstatais/nuostatais bei

B) padalinio buveinės adresas nesutampa su įmonės buveine, vadovams.

Padalinių vadovai, kurių žinios netikrinamos VDI, taip pat kiti darbdavio įgalioti asmenys turi būti apmokyti darbdavio nustatyta tvarka, atsižvelgiant į jiems suteikiamus įgaliojimus DSS srityje.

** Parengta pagal VDI 2021-09-28 atsakymą į UAB TUVLITA užklausą.*

O kaip darbuotojų atsakomybė DSS srityje?

Kokia žinutę siunčiame darbuotojams?

LT: Pats kaltas dėl NA ir gaunu 100% nedarbo išmoką? Kodėl ne... ;)

Nuo lapkričio 1 d. griežtinama darbdavių atsakomybė

Nuo 2021 m. lapkričio 1 d. didėja administracinės baudos, skiriamos darbdaviams už DSS pažeidimus:

- DSS norminių teisės aktų pažeidimas, padarytas pakartotinai, užtrauks baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo **900 iki 1.400 Eur.** Pakartotinas darbo įstatymų, DSS norminių teisės aktų pažeidimas, jeigu dėl to galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas darbe, avarija ar atsirasti kitų sunkių padarinių, užtrauks baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo **1.000 iki 2.000 Eur.**

- Dvigubai - **iki 60 Eur** – padidinta minimali bauda darbuotojui už neblaivaus arba apsvaigusio buvimą darbo vietoje darbo metu arba pasibaigus darbo laikui, taip pat darbuotojo vengimą pasitikrinti dėl neblaivumo ar apsvaigimo.

Kiek išeina alaus bokalų už 60 EUR?

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Kaip dirbame toliau po „Pavojingų darbų“ sąrašo panaikinimo?

TAIP?

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Kaip dirbame toliau po „Pavojingų darbų“ sąrašo panaikinimo?

AR TAIP?

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Didesnę riziką keliančių darbų organizavimo ypatumai

Didesnės rizikos darbų (DRD) identifikavimas ir sąrašo sudarymas → DRD atlikimo tvarkos nustatymas → Atsakingų asmenų funkcijų nustatymas → Kontrolė ir dar kartą kontrolė !!!

Klasika (DT-5.00)

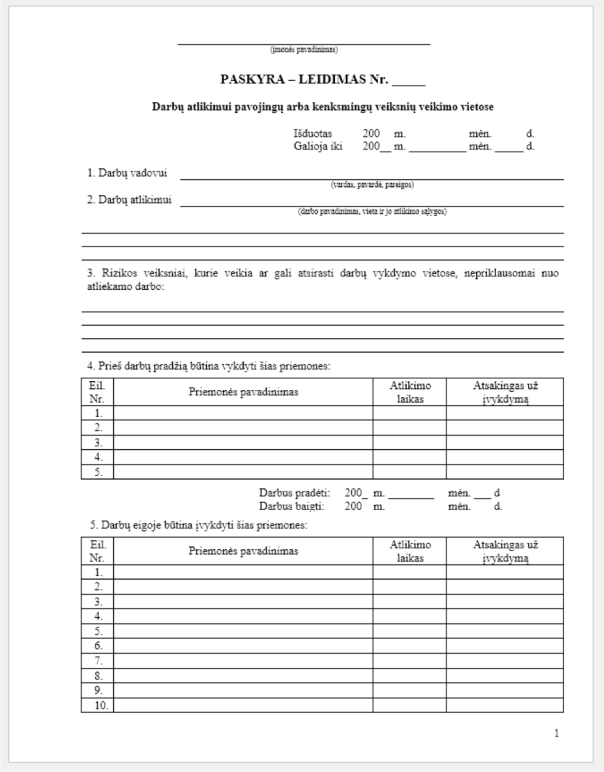

_____
(įmonės pavadinimas)

PASKYRA – LEIDIMAS Nr. _____

Darbų atlikimui pavojingų arba kenksmingų veiksnių veikimo vietose

Išduotas 200 m. mėn. d.
Galioja iki 200__ m. _____ mėn. ____ d.

1. Darbų vadovui _____
(vardas, pavardė, pareigos)

2. Darbų atlikimui _____
(darbo pavadinimas, vieta ir jo atlikimo sąlygos)

3. Rizikos veiksniai, kurie veikia ar gali atsirasti darbų vykdymo vietose, nepriklausomai nuo atliekamo darbo:

4. Prieš darbų pradžią būtina vykdyti šias priemones:

Eil. Nr.	Priemonės pavadinimas	Atlikimo laikas	Atsakingas už įvykdymą
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

Darbus pradėti: 200_ m. _____ mėn. ___ d
Darbus baigti: 200 m. mėn. d.

5. Darbų eigoje būtina įvykdyti šias priemones:

Eil. Nr.	Priemonės pavadinimas	Atlikimo laikas	Atsakingas už įvykdymą
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			

1

Progresas (IT)

- Kas išduoda?
- Kaip įforminama, registruojama?
- Kas vadovauja, kontroliuoja?
- Kas gali dirbti (kokios kvalifikacijos)?
- Reikalingos darbo priemonės, AAP.
- Darbų užbaigimas ir kt.

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Mokymo naujovės

LR SADM 2017 m. birželio 29 d. įsakymo Nr. A1-333 „Dėl Reikalavimų asmenų, atliekančių nuolatinę PPĮ priežiūrą, ... , ir darbų su PPĮ vadovų kvalifikacijai arba specialiosioms žinioms ir įgūdžiams patvirtinimo“ pakeitimo“ projektas.
Numatoma įsigaliojimo data: **nuo 2022-01-01.**

Pakeitimų esmė:
Nustatoma, kad fiziniai asmenys, atliekantys nuolatinę PPĮ priežiūrą ar PPĮ vadovai turi būti įgiję kompetencijas baigus **atitinkamus modulius** arba iki 2021 m. gruodžio 31 d. baigus atitinkamas programas (PAST. nes senos programos – galios iki 2021-12-31).

Asmenys, atliekantys nuolatinę PPĮ priežiūrą, PPĮ darbų vadovai, pradėję vykdyti šią veiklą ar dirbti šį darbą po 2017 m. liepos 1 d. turėdami kvalifikaciją, atitinkančią reikalavimus kvalifikacijai, nustatytus iki šio įsakymo įsigaliojimo galiojusiuose reikalavimuose, laikomi turinčiais šiai veiklai ar darbui tinkamą kvalifikaciją **iki 2023 m. birželio 30 d.** (PAST. Iki to laiko turi būti baigę modulines programas).

Beje:
Mokymų programų trukmė: 1 – 3 kreditai
1 kreditas: viso labo tik 40 val.

Rizikos vertinimas

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Rizikos vertinimo metodikos, kurios įgalina pokytį link saugesnių darbo sąlygų

Pastarųjų metų patirtis įrodė, kad geriausią rezultatą galima pasiekti naudojant **nuoseklų konkretaus darbo proceso rizikos vertinimo metodiką:**

Konkretaus darbo proceso rizikos vertinimas

- Konkretaus darbo proceso rizikos vertinimas
  - Pirminis vertinimas
    - Nustatomos galimos rizikos ir aprašomos esamos prevencijos priemonės (PP)
    - Fiksuojami neatitikimai ir nustatomas rizikos lygis
    - Pateikiamos rekomendacijos ir pasiūlomos efektyvios PP
    - Nurodomas prognozuojamas rizikos lygis po PP įgyvendinimo
  - Pakartotinis vertinimas
    - Po įgyvendintų PP atliekamas rezultatyvumo įvertinimas ir nustatomas likutinės rizikos lygis
      - Tęstinumas

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Metodika

1 → 2 → 3

EIL. NR.	PROCESAS / ĮRENGINYS	GALIMOS GRĖSMĖS / RIZIKOS	ESAMOS PREVENCIJOS PRIEMONĖS	PRADINĖ RIZIKA			SIŪLOMOS / REKOMENDUOJAMOS ĮGYVENDINTI PREVENCIJOS PRIEMONĖS	NUMATOMA RIZIKA			PAPILDOMAI ĮGYVENDINTOS PREVENCIJOS PRIEMONĖS (po pakartotinio vertinimo)	LIEKAMOJI RIZIKA		
				DARBUOTOJAI				DARBUOTOJAI				DARBUOTOJAI		
			Nurodomos esamos prevencijos priemones (PP) kiekvienai grėsmei / rizikai pagal jų veiksmingumo prioritetą.	Poveikis	Tikimybė	Bendras lygis	Nurodomos rekomenduojamos PP, kurios reikalingos įgyvendinti papildomai kartu su esamomis, siekiant sumažinti riziką iki priimtino lygio.	Poveikis	Tikimybė	Bendras lygis	Nurodomos faktiškai įgyvendintos PP, kurios įdiegtos papildomai kartu su esamomis, siekiant sumažinti riziką iki priimtino lygio.	Poveikis	Tikimybė	Bendras lygis
1	Darbo procesas Nr. 1	Rizika 1	Pakankama PP (aprašymas)	4	1	4	PP yra pakankama	4	1	4	PP yra pakankama	4	1	4
		Rizika 2	Nepakankama PP (aprašymas)	4	4	16	Aprašomos siūlomos PP	4	1	4	PP po patikrinimo yra pakankama	4	1	4
		Rizika 3	Iš dalies pakankama PP (aprašymas)	4	3	12	Aprašomos siūlomos PP	4	1	4	PP po patikrinimo yra pakankama iš dalies	4	2	8
2	Darbo procesas Nr. 2 + Įrenginio Nr. 1 naudojimas	Rizika 4	Pakankama PP (aprašymas)	3	1	3	PP yra pakankama	3	1	3	PP yra pakankama	3	1	3
		Rizika 5	Pakankama PP (aprašymas)	2	2	4	PP yra pakankama	2	2	4	PP yra pakankama	2	2	4
		Rizika 6	Pakankama PP (aprašymas)	3	1	3	PP yra pakankama	3	1	3	PP yra pakankama	3	1	3
		Rizika 7	Nepakankama PP (aprašymas)	4	5	20	Aprašomos siūlomos PP	4	1	4	PP po patikrinimo yra pakankama iš dalies	4	3	12
		Rizika 8	Iš dalies pakankama PP (aprašymas)	4	3	12	Aprašomos siūlomos PP	4	1	4	PP po patikrinimo yra pakankama	4	1	4
3	Darbo procesas Nr. 3	Rizika 9	Pakankama PP (aprašymas)	3	1	3	PP yra pakankama	3	1	3	PP yra pakankama	3	1	3
		Rizika 10	Nepakankama PP (aprašymas)	3	5	15	Aprašomos siūlomos PP	3	2	6	PP po patikrinimo yra pakankama iš dalies	3	3	9

Identifikuojamos galimos proceso rizikos

Aprašomos esamų rizikų valdymo priemonės, fiksuojami neatitikimai ir nustatomas esamas rizikos lygis

Pateikiamos rekomendacijos ir pasiūlomos efektyvios PP (planuojamos) + nurodomas prognozuojamas rizikos lygis po PP įgyvendinimo

Po įgyvendintų PP atliekamas rezultatyvumo įvertinimas ir nustatomas likutinės rizikos lygis

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Rizikos lygis suprantamai

Labai mažai tikėtina

Nereikšminga trauma

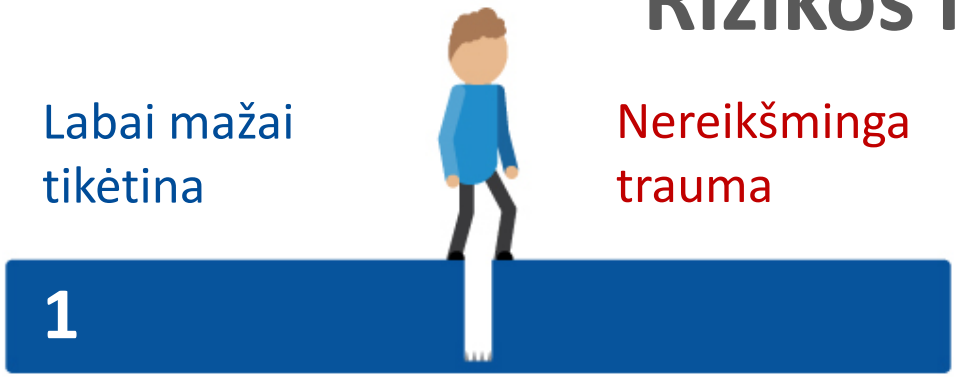

Mažai tikėtina

Mažos reikšmės trauma

Galimas įvykis

Vidutinės reikšmės trauma

Labai tikėtinas įvykis

Reikšminga trauma

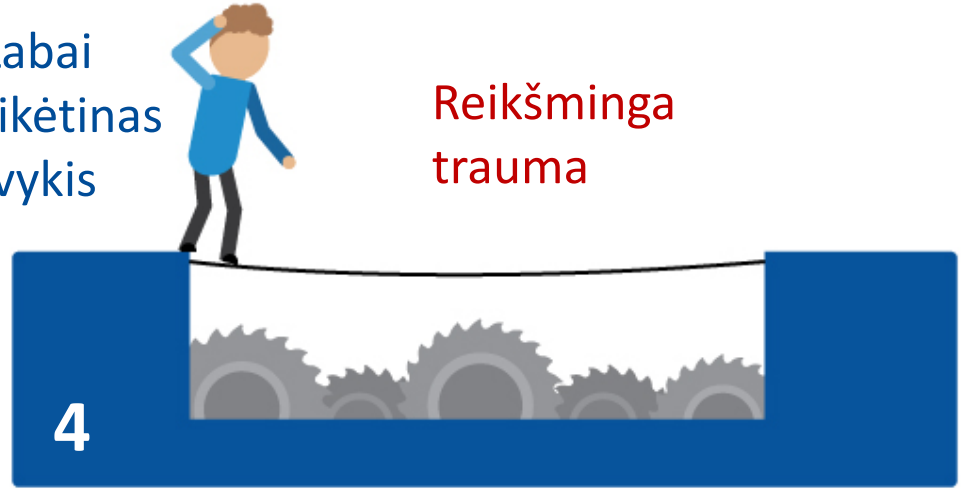

Beveik tikrai įvyksiantis įvykis

Labai reikšminga trauma

TÜV LITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Rizikos valdymas (ar įmonėje yra procedūra?)

A
- Rizikos valdymas nustatant pagrindinius reikalavimus planuojant įsigijimą

B
- Rizikos valdymas pirkimo metu

C
- Rizikos valdymas tikrinant įsigijus

D
- Rizikos valdymas prieš naudojimą

E
- Rizikos valdymas naudojant, modifikuojant, tobulinant ir pan.

Kitoks žvilgsnis į DSS per COVID prizmę...

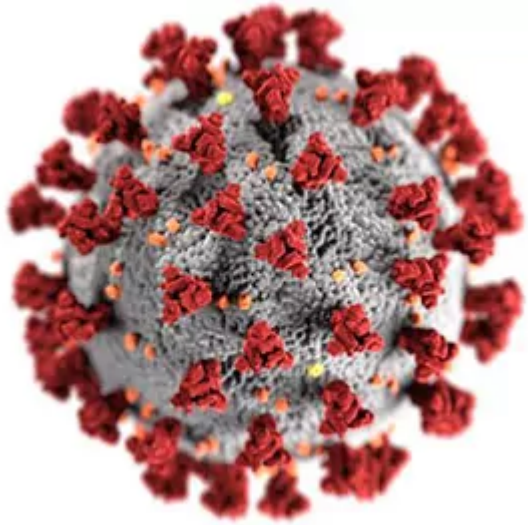

Ar darbuotojas turi teisę dirbti nesaugiai?

Pokyčiai darbo rinkoje...

Ar lengva taikyti sankcijas už DSS pažeidimus?

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Darbuotojų saugaus elgesio skatinimo būdai

„Paraginimai“ (angl. *nudges*)

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Darbuotojų saugaus elgesio skatinimo būdai

„Paraginimų“ (angl. *nudges*) paskirtis – įspėti, priminti ar švelniai paskatinti žmones imtis tam tikrų veiksmų ar įvertinti tam tikras aplinkybes prieš priimant konkrečius sprendimus

Esminė „paraginimų“ priemonės funkcija – netiesiogiai padėti žmonėms priimti geresnius sprendimus (pvz. **elgtis saugiai**) netaikant prievartos ir neraginant priimti kokio nors vieno konkretaus sprendimo

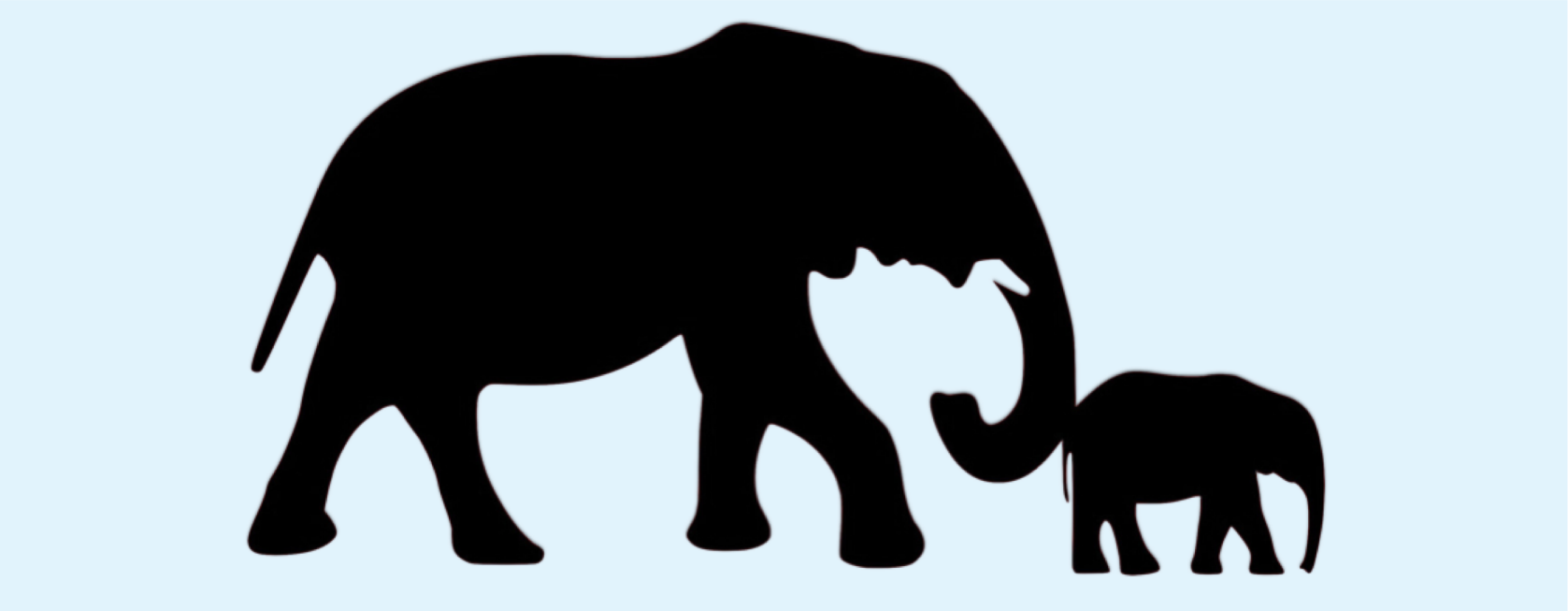

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Praktiniai metodai (1)

EAST sistema orientuota į keturis paprastus principus, skatinančius saugų elgesį (elgesio įžvalgas):

- **EASY** (Lengva)
  - suprojektuoti taip, kad būtų saugu su numatytosiomis nuostatomis (saugus elgesys turi būti lengvas ir paprastas)
- **ATTRACTIVE** (Patrauklus)
  - pritraukti dėmesį, tinkamai įrėminti saugos pranešimus
- **SOCIAL** (Socialinis)
  - parodyti, kad ir kiti žmonės elgiasi saugiai
- **TIMELY** (Laiku)
  - paraginti žmones, kuomet jie gali būti imlūs informacijai

Praktiniai metodai (2)

TESTS sistema leidžia valdyti saugaus elgesio įžvalgų intervencijas:

- **TARGET** (Tikslas)
  - apibrėžti esamą problemą (koks elgesys nesaugus / galima rizika)
- **EXPLORE** (Tyrinėti)
  - nustatyti atitinkamą saugaus elgesio modelį
- **SOLUTION** (Sprendimas)
  - suprojektuoti intervenciją naudojant EAST metodiką
- **TRIAL** (Bandymas)
  - paleisti bandomąją versiją, įvertinti, mokytis ir pritaikyti praktikoje
- **SCALE** (Mastelis)
  - padidinti veiksmingų intervencijų taikymą

Sakoma, kad fantazijai ribų nėra..

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Darbuotojų saugaus elgesio skatinimo būdai

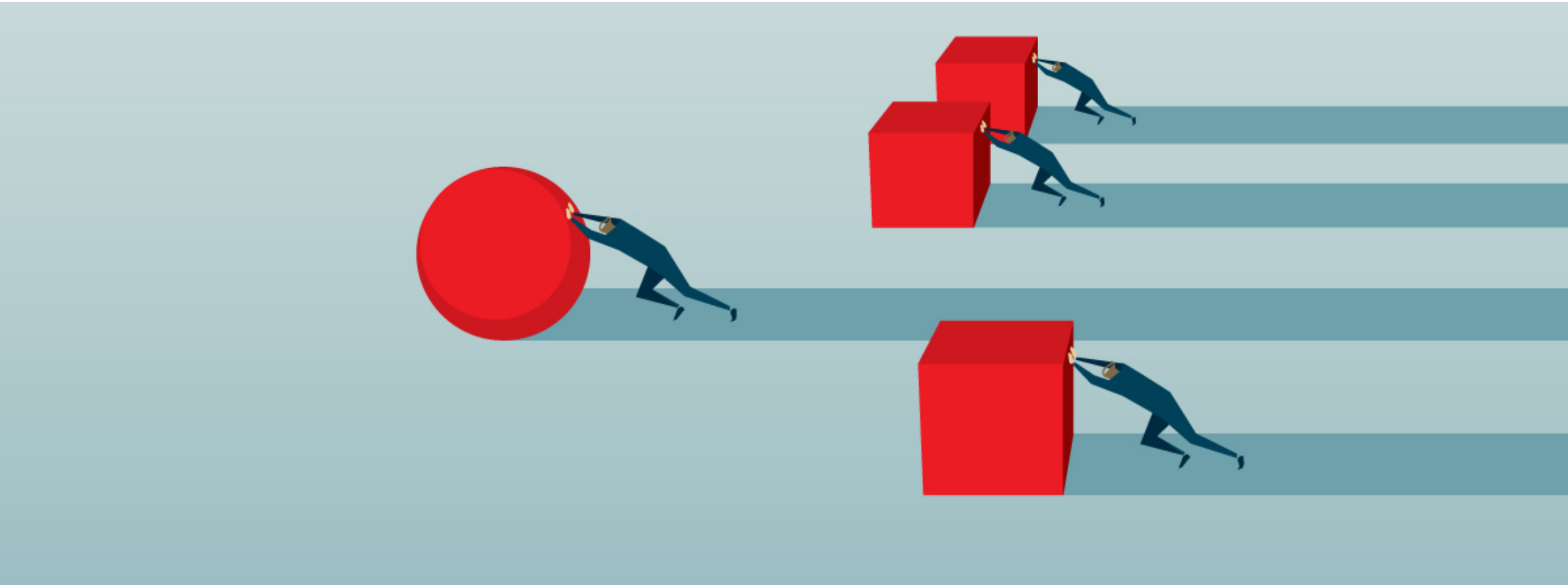

Tai yra DSS ateities prevencijos metodai...

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Kas yra DSS saugaus elgesio kultūros diegėjai?

DSS SPECIALISTAS

DSS specialistas nuolat identifikuoja rizikingas vietas ir ieško sprendimų dėl saugaus elgesio modelių diegimo įmonės veikloje, teikia savo įžvalgas, domisi gerąją praktika ir t.t.

Padalinių vadovai, bendradarbiaudami su DSS specialistu diegia saugaus elgesio modelius ir juos tobulina. Skatina darbuotojų saugų elgesį savo asmeniniu pavyzdžiu

PADALINIŲ VADOVAI

Saugaus elgesio modelių diegime naudojamasi EAST / TESTS metodikomis, „Paraginimų“ (angl. nudging) technika

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Skamba gražiai, bet kur rasti papildomo laiko?

Dalį kasdieninių rutininių darbų perduokime technologijoms...

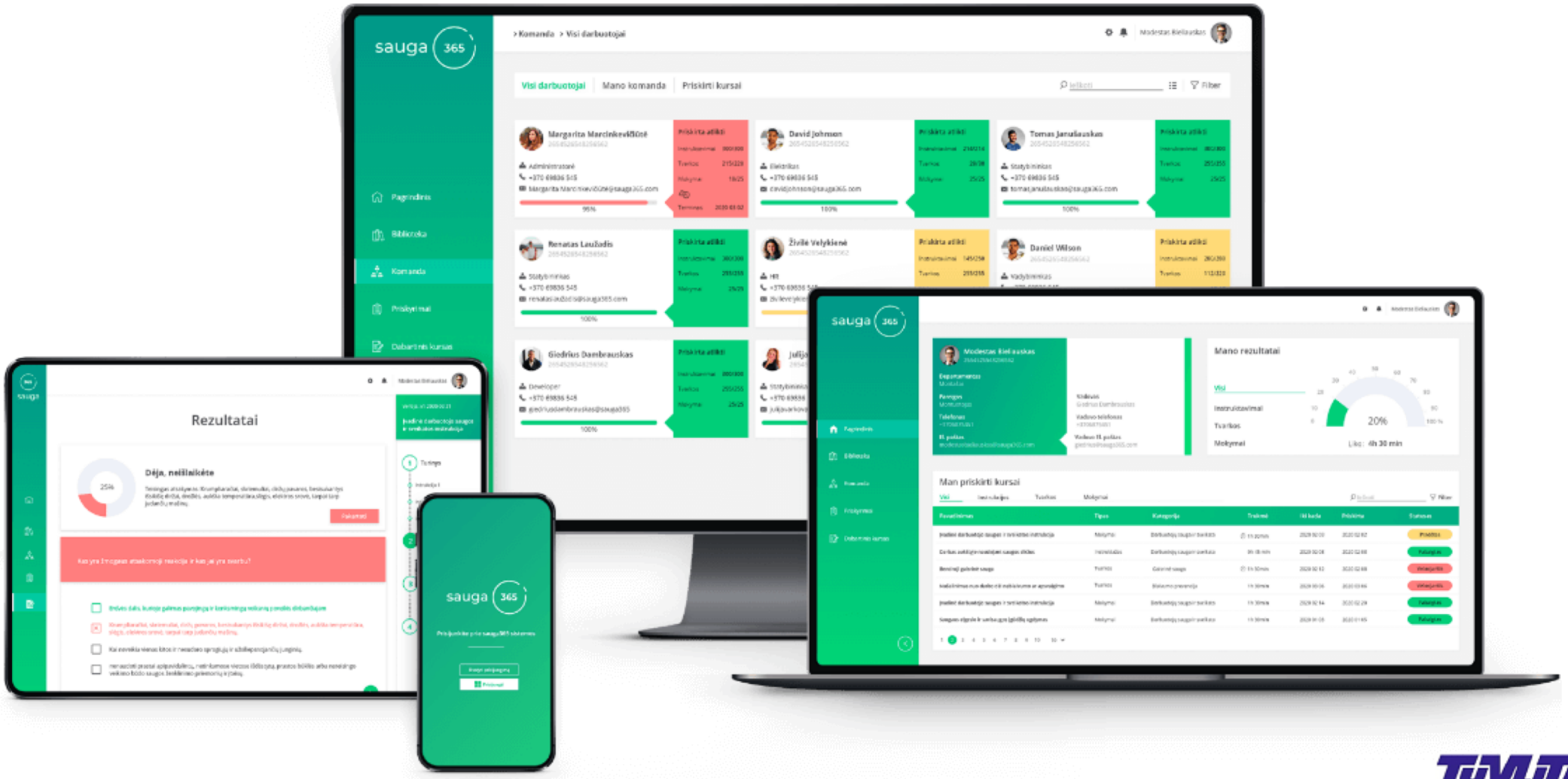

TÜVLITA KONSULTAVIMO TARNYBA | TÜV THÜRINGEN

Praktinės įžvalgos apie aktualias DSS problemines sritis, dėl kurių tikslas "Nulis (0) NA darbe" - vis dar misija neįmanoma

Dėkoju už dėmesį !

Lietuvos ir Vokietijos UAB TUVLITA Konsultavimo padalinio direktorius **Raimedas Burba**
+370 685 06545 el. paštas: sauga@tuvlita.lt